

Sygnatura akt XIII C 19/17/2

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Ośrodek (...) w L. XIII Wydział Cywilny z siedzibą w L. **w następującym składzie:**

Przewodniczący: SSO Małgorzata Sadowska

Protokolant: st. prot. sąd. Karolina Mitrus

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2017 r. w L.

na rozprawie

sprawy z powództwa J. G. (1)

przeciwko V. N., M. N. (1)

o zapłatę

1. Powództwo oddala.
2. Kosztami procesu obciąża powoda i z tego tytułu zasądza od powoda na rzecz pozwanych kwotę 5417 zł.

SSO Małgorzata Sadowska

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 7 grudnia 2016 r. J. G. (2) wniósł o zasądzenie od V. N. i M. N. (1) solidarnie kwoty 75.316,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od tej kwoty od dnia 7 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 5.400,00 zł i kwoty 17,00 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W odpowiedzi na pozew pozwani wnieśli o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 5 lipca 2005 r. pomiędzy R. K. (1) (wynagradzanym) a D. W., A. S. (1), R. S., K. S. oraz M. N. (2) (wynagradzającymi) została zawarta umowa wynagrodzenia za efekt. Zgodnie z treścią pkt 1 regulowała ona zasady wynagrodzenia należnego wynagradzanemu za doprowadzenie do umowy kupna sprzedaży terenów o powierzchni 25,676 ha, położonych przy wsi G., kupowanych od firmy (...) S.A. W myśl pkt 2 wynagradzający zobowiązywali się do wypłaty wynagradzanemu wynagrodzenia w wysokości 5% od wypracowanych zysków gospodarczych na wyżej wymienionym terenie. Wynagrodzenia miało charakter ciągły w przypadku inwestycji własnych prowadzonych na tych terenach przez Wynagradzających i było płatne miesięcznie. Wynagrodzenie było płatne jednorazowo w przypadku zbycia części lub całości terenu innemu inwestorowi prywatnemu lub jakiegokolwiek innemu podmiotowi gospodarczemu. Zgodnie z pkt 3 niniejsza umowa była obowiązującą po podpisaniu właściwego aktu notarialnego kupna sprzedaży terenów, o których jest mowa w tej umowie.

Ze względu na kłopoty finansowe R. K. (2) chciał sprzedać przysługujące mu wierzytelności - w pierwszej kolejności samym, określanym w umowie, jako Wynagradzający, osobom. Jednak nie byli oni zainteresowani. Ostatecznie R. S. wykupił od R. K. (1) 2,5 % wartości ziemi, płacąc mu 25.000 zł.

Następnie R. K. (2) zawarł w dniu 1 października 2009 r. z powodem J. G. (1) umowę sprzedaży wierzytelności. Zgodnie z jej § 1 sprzedający R. K. (2) sprzedawał a kupujący J. G. (1) kupował wierzytelność przysługującą Sprzedającemu na podstawie „Umowy (...)” z dnia (...)r. (zawartej pomiędzy Sprzedającym a: D. W., A. S. (1), R. S., K. S., M. N. (2)). Nabywając wierzytelność od R. K. (1) wiedział, iż połowę swojego udziału w wierzytelności R. S. wykupił już od R. K. (1). Okoliczność ta nie została ujęta w umowie sprzedaży wierzytelności.

M. N. (2) zmarł w dniu 31 marca 2011 r. po kilkuletniej ciężkiej chorobie. Na podstawie postanowienia z dnia 18 stycznia 2012 r. Sądu Rejonowego w W. spadek po M. N. (2) na podstawie ustawy nabyli: żona V. N. w 1/2 części z dobrodziejstwem inwentarza i syn M. N. (1) w 1/2 części z dobrodziejstwem inwentarza. Żona nie miała wiedzy o umowie podpisanej przez męża z R. K. (1) w 2005 r. O zawarciu umowy nie wiedział również syn zmarłego M. N. (1). Wiedzę tę pozwana uzyskała dopiero po informacji z korespondencji kierowanej przez powoda a wpływającej na dawny adres zameldowania męża M. N. (2). W małżeństwie od roku 2002-2003 obowiązywał ustrój rozdzielności majątkowej. Mąż kupował ziemię z własnych środków, prowadząc w owym czasie działalność handlową.

W 2015 r. (ok. lutego, marca) D. W. wykupił od powoda J. G. (1) 5% udział swój oraz konkubiny A. S. (1) za kwotę 60.000 zł, tj. po 30.000 zł, by móc go sprzedać dowolnemu inwestorowi.

Umowami z dnia 15 września 2015 r. i z dnia 20 października 2015 r. zawartymi w formie aktu notarialnego V. N. i M. N. (1) dokonali przeniesienia udziałów wynoszących łącznie 1/3 części we współwłasności nieruchomości stanowiących działki o numerach (...) na rzecz D. W. za kwotę 750.000 zł.

Na terenach stanowiących pierwotnie przedmiot „umowy (...)” nie były wypracowywane w żadnym czasie zyski gospodarcze. Miała być one przedmiotem sprzedaży ok. roku 2008, jednak do tego nie doszło.

Dowód:

- umowa sprzedaży wierzytelności k. 8, 123 (oryginał)
- (...)k. 9, 124, 169 (oryginał)
- fotokopia postanowienia w przedmiocie nabycia spadku po M. N. (2) k. 10
- fotokopia aktu notarialnego z dnia 15 września 2015 r. Rep. A nr (...)k. 11-17
- fotokopia aktu notarialnego z dnia 20 października 2015 r. Rep. A (...)k. 18-22
- wezwania do zapłaty i pisma powoda k.23, 27, 29, 32, 35, 37
- pisma pozwanej k.25 ,26 ,31 ,34
- wydruk księgi wieczystej nr (...) k.39
- zeznania informacyjne powoda J. G. (1) i pozwanej V. N. k. 126-129,
- zeznania świadka S. K. k. 139v-141v
- zeznania świadka R. S. k. 140v-141
- zeznania świadka K. S. k.141-141v

- zeznania świadka A. S. (2) k.147-148
- zeznania świadka D. W. k.148-149v
- zeznania powoda k. 171v-171v
- zeznania pozwanej k. 172

Sąd zważył, co następuje:

Sąd dał wiarę dokumentom stanowiącym podstawę do ustalenia stanu faktycznego nie znajdując zastrzeżeń, co do ich wiarygodności. Strony również ich nie kwestionowały.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania stron, albowiem były spójne i logiczne oraz zgodne ze zgromadzonym materiałem w sprawie, chociaż każda ze stron inaczej interpretowała treść umowy (...), z której wierzytelność została sprzedana na rzecz powoda. Za wiarygodne Sąd uznał zeznania świadków R. S., K. S. oraz A. S. (3), albowiem były szczere, logiczne i korespondowały z zeznaniami stron. Jednocześnie należy wskazać, iż świadkowie A. S. (1) i K. S. w zasadzie nie uczestniczyły w czynnościach związanych z zakupem gruntu a zatem ich wiedza na temat zawartej umowy była niewielka. Sąd dał wiarę zeznaniom R. K. (1) oraz D. W. w części, w jakiej pozostawały one zgodne z zeznaniami stron oraz pozostałych świadków. Trzeba w tym miejscu podkreślić, iż zeznania przesłuchanych świadków są między sobą sprzeczne, co do treści zawartej umowy albowiem każdy interpretował umowę inaczej. A. S. (1) zeznała, iż strony umowy zobowiązały się zapłacić R. K. 5% od wartości sprzedanej ziemi. Natomiast do jej sprzedaży nie doszło. Natomiast D. W. w początkowych zeznaniach twierdził, iż R. K. należy się 5% prowizji od sprzedanej ziemi, a w innej części zeznań stwierdził, że R. K. należało się wynagrodzenie w wysokości stanowiącej równicę pomiędzy ceną zakupu ziemi za 3zł za m² a ceną sprzedaży i od tej równicy należało obliczyć te 5%. Taki sposób interpretacji treści nie wynika z literalnego brzmienia umowy.

Podstawą sporu między stronami było uprawnienie powoda oraz obowiązek pozwanych, spełnienia świadczenia wynikającego z umowy (...z dnia (...))r. W związku z powyższym koniecznym była analiza treści umowy z dnia (...))r., która winna obejmować ustalenie charakteru świadczenia wynikającego z umowy (...))jego związku z osobistymi przymiotami R. K. (1), przesłanek powodujących powstanie obowiązku zapłaty przedmiotowych 5 % ceny sprzedaży, w tym intencji stron umowy w tym zakresie. W dalszej kolejności należało poddać analizie treść oraz charakter i warunki przelewu wierzytelności opisanego umową sprzedaży wierzytelności z dnia 1 października 2009 r.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w Uchwale z 19 września 1997 r., III CZP 45/97 (OSNC 1998, Nr 2, poz. 22), „wyróżniona zarówno w nauce prawa, jak i praktyce, kategoria wierzytelności przyszłych nie jest jednorodna. Po pierwsze, obejmuje się nią wierzytelności warunkowe i terminowe. Po wtóre, w jej zakres włącza się wierzytelności, u których podłoża leży częściowo tylko zrealizowany stan faktyczny uzasadniający ich powstanie; wreszcie zalicza się tutaj wierzytelności, których powstanie jest w całości sprawą przyszłości, np. roszczenie o cenę za niesprzedaną jeszcze rzecz”. Zatem wierzytelności z czynności prawnych dokonanych pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu nie istnieją, jako prawa podmiotowe przed ziszczeniem się warunku lub nadejściem opisanego terminu, bowiem nie powstały jeszcze skutki czynności prawnej, które doprowadzić mają do wykreowania wierzytelności. Z kolei w odniesieniu do wierzytelności, u podłoża których leży tylko częściowo zrealizowany stan faktyczny uzasadniający ich powstanie – jako prawa podmiotowe powstają dopiero w momencie ziszczenia się brakującego elementu danego stanu faktycznego. W przypadku trzeciej kategorii wierzytelności przyszłych, ich powstanie jest w całości sprawą przyszłości, a czynnikiem wskazującym na ich powstanie są okoliczności czysto faktyczne. Do tej grupy zalicza się np. roszczenia o cenę za niesprzedaną jeszcze rzecz, o wynagrodzenie za niewykonaną usługę czy też roszczenie o prowizję z tytułu niedokonanej transakcji. Sytuację tę określa się często mianem nadziei na powstanie wierzytelności (tak P. G. w Przelew wierzytelności przyszłych, M. (...) nr 9).

Mając na uwadze powyższe rozważania, w pierwszej kolejności Sąd stwierdza, iż nie doszło do spełnienia przesłanek wymienionych w powyższej umowie wynagrodzenia za efekt, które by powodowały ziszczenie się obowiązku zapłaty

wynikającej z niej kwoty stanowiącej wynagrodzenia w wysokości 5%. Zarówno w chwili jej podpisania, jak i dacie zawarcia umowy sprzedaży wierzytelności nie były wypracowywane żadne zyski gospodarcze na ww. terenie, a nikt z wynagradzających nie sprzedawał udziału w nieruchomości. Prawo własności nieruchomości przysługujące M. N. (2) pozwani uzyskali w drodze spadkobrania. M. N. (2), jako strona umowy (...), a dotyczącej wierzytelności przyszłej nie dokonał zbycia swego udziału za życia. W związku z powyższym w dacie nabycia spadku również nie doszło do ziszczenia się warunków umowy, a tym samym powstania wierzytelności, która mogłaby wejść do masy spadkowej nabytej przez pozwanych w formie długu.

W myśl art. 509 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 stycznia 2003 r. V CKN 345/01 (OSNC 2004 nr 4, poz. 65) w następstwie przelewu nie zmienia się zakres obowiązków obciążających dłużnika (*nemo plus iuris in alium transferre potest quam ipse habet*), nie mogą więc powiększyć się uprawnienia cesjonariusza ponad uprawnienia cedenta. Z drugiej strony, ustawa przeciwstawia się uszczuplaniu przelanej wierzytelności wskutek czynności dokonywanych między poprzednim wierzycielem a dłużnikiem wiedzącym o przelewie, powodując ich bezskuteczność wobec cesjonariusza (art. 512 zd. 2 KC). Są to czynności mające wpływ na istnienie, treść oraz trwałość długu (zwolnienie dłużnika z długu, odnowienie zobowiązania, odroczenie płatności, potrącenie, rozwiązanie umownego stosunku zobowiązaniowego, modyfikacja zobowiązania). Jednakże pełny skutek przelew wierzytelności przyszłej wywiera dopiero z chwilą powstania wierzytelności, zatem w dacie przelewu cedent przenosi na cesjonariusza jedynie espektatywę przyszłego prawa.

Umowy przeniesienia udziałów w nieruchomości z dnia 15.09.2015r i 20 października 2015 r. zawarta została pomiędzy V. N. i M. N. (1) a D. W.. Stronami umowy byli zatem spadkobiercy M. N. (2) tj. osoby nie będące stronami umowy (...)z dnia (...)r. oraz D. W. – będący stroną tejże umowy. Przy czym znamienne jest, iż spadkobiercy nie mieli świadomości istnienia tejże umowy a tym bardziej umowy przelewu wierzytelności. Ponadto z zeznań świadka D. W. jednoznacznie wynika, iż nie poinformował pozwanej o przelewie wierzytelności, mimo iż sam taką wiedzę posiadał. Zatem pozwani nie mogli podjąć żadnych działań związanych z jej wykonaniem, zaspokojeniem w inny sposób np. poprzez wykup, czy samym kwestionowaniem istnienia roszczenia. Jednocześnie w oparciu o treść przedmiotowej umowy (...)oraz zeznania świadków Sąd przyjął, iż nie można strony tejże umowy traktować, jako „innego inwestora prywatnego”. W związku z powyższym, nie został w tym przypadku spełniony warunek zobowiązujący do wypłaty wynagrodzenia, bez względu na osobę wierzyciela.

Zatem skoro nie doszło do powstania wierzytelności, za nieuprawnione uznać należy także roszczenie o zapłatę. W ocenie Sądu już sam ten fakt sprawił, iż powództwo podlegało oddaleniu.

W zakresie zaś umowy sprzedaży wierzytelności, w ocenie Sądu również nie wywołała ona skutków w postaci powstania zobowiązania po stronie pozwanych.

W pierwszej kolejności należy rozważyć kwestię dopuszczalności samego dokonania przelewu przedmiotowej wierzytelności. O ile za dopuszczalny uznaje się przelew espektatywy wierzytelności, a więc wierzytelności warunkowych (terminowych) oraz tych, u podłoża których leży częściowo zrealizowany stan faktyczny, o tyle nie można tego samego powiedzieć o wierzytelnościach przyszłych, których powstanie oparte jest na nadziei na powstanie wierzytelności. Znana bowiem winna być zarówno podstawa prawna (tzn. stosunek prawny, z którego w przyszłości ma powstać wierzytelność), jak i osoba dłużnika. Zbycie wierzytelności przyszłej jest umową losową, ponieważ jej powstanie oraz wysokość zależne jest od przypadku. Możliwe, że przedmiot przelewu (wierzytelność) nigdy nie powstanie. Szczególnie kontrowersyjny jest przelew wierzytelności przyszłej, której powstanie i rozmiar zależny jest od cedenta (np. wierzytelność z tytułu umowy sprzedaży przez cedenta określonej rzeczy lub prawa). Ograniczenia zbywalności wierzytelności zostały przedstawione w art. 509 § k.c. i stanowi je ustawa, zastrzeżenie umowne bądź właściwość zobowiązania. W stanie faktycznym przedmiotowej sprawy należało uznać, iż nie bez znaczenia dla

zawarcia zarówno umowy (...), jak i samego celu podjętych działań związanych z samym przedmiotem zakupu ziemi na preferencyjnych warunkach a następnie nadziei na jej sprzedaż z zyskiem, pozostawała osoba R. K. (1). Jego osobiste cechy tak w zakresie zdolności podejmowania określonych działań, jak i posiadanych kontaktów miały decydujące znaczenie dla nawiązania stosunku, który doprowadził do powstania pierwotnego roszczenia w ogóle. W związku z powyższym także w tym zakresie należy dojść do przekonania, iż przelew wierzytelności, pociągający za sobą zmianę wierzyciela budził w niniejszym stanie faktycznym wątpliwości. Ponadto Sąd zauważa, iż wątpliwości budzi sama treść zawartej umowy sprzedaży wierzytelności, w świetle stwierdzenia przez R. S., że dokonał on częściowego wykupu swojego zobowiązania przed jej zawarciem. Powód w zeznaniach informacyjnych potwierdził, iż zawierając umowę miał świadomość tego faktu. Nie znalazło to jednak w żadnej mierze odzwierciedlenia w treści zawartej umowy sprzedaży wierzytelności. Brak również dowodów na to, iż którykolwiek z wynagradzających został oficjalnie poinformowany o dokonaniu przelewu wierzytelności.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd uznał roszczenie powoda za nieuzasadnione i je oddalił, o czym orzekł w pkt. 1 wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt. 2 wyroku na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt. 6 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804) i z tego tytułu zasądził od powoda na rzecz pozwanych kwotę 5.417,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

L., dnia 23 listopada 2017 r. SSO Małgorzata Sadowska